

Храм Різдва Божої Матері с. Муравин (сmt. Зарічне)

Село Муравин розташоване в південній частині селища Зарічне. До середини ХХ-го століття це було окреме поселення. Але з перенесенням із Морочного в Погост Зарічний районного центру, весною 1946 року, останній був переіменований в Зарічне. Місцевість між ним і Муравином стала швидко забудовуватись, так що невдовзі в адміністративно – господарському плані села Муравин не стало, а все поселення де розкинувся райцентр стало називатись селищем Зарічне. Проте в людській історії і побутовому вжитку ця частина Зарічного називається по-колишньому – Муравином. Докладних історичних даних про нього на жаль немає. Принаймні щось суттєве відзначити по архівах і бібліотеках не вдалось. Втім люди заселили цю мальовничу місцевість понад річкою Стир ще в період раннього середньовіччя. Найдавніша писемна згадка відноситься до 1495 року. Записана вона в книзі «Ревизия пущ и переходов звериных в бывшем Великом Княжестве Литовском, с присовокуплением грамот и привелегий на входы в пущи и на земли. Составлена старостой Мемботовським Григорием Богдановичем Воловичем в 1599 году» свою назву село отримало від слова «Мурава» - лугова трава. Такої трави дуже багато в заплавах ріки Стир, що цілком відповідає історичному найменуванню поселення, яке й розкинулось на березі цієї річки.

В середині ХVІІІ століття село належало Пінським римо – католицьким ченцям Домініканського ордену. Вони збудували в 1760 році нинішню Різдво Богородичну церкву. Спочатку як костел, але із поширенням впливу російської церкви на Поліссі з початком ХІХ століття, для християн західного віросповідання, як ми знаємо, в Російській імперії, було століттям випробувань, і зменшення свого впливу під тиском православної церкви. Зменшення цього впливу відбулось в «добровільному», і примусовому переході вірних в православ'є, запровадженні нових обрядів, ... і церковних правил. А останні заключали в собі і домінування уніатських і римо – католицьких храмів під православні. І хоча процес цей відбувався не одноразово і швидкоплинно, про те мав вагомое значення в літописному житті і будь-якої парафії. Теж саме ми бачимо із храму в Муравині, котрий в 1877 році зазнав капітального ремонту, можна тільки здогадуватись в чому цей ремонт заключався!

Однак первинну цілісність архітектурно – композиційного стилю, і типологію храм зберіг й до цього часу. У своєму плані храм відноситься до хатніх храмів Поприп'ятського Полісся. І належить він до групи будівель північно – поліського типу з дзвіницею на західному фасаді. Група таких храмів сформувалась саме в цьому куточку Полісся. Це явище є локальним, для Пінського Полісся, адже в прилеглих районах Білорусі, також помічено наявність таких храмів. На думку дослідника культових будівель Полісся В. завара – «навіть першого погляду на згадану групу хатніх храмів буде достатньо, щоб кваліфікувати їх як своєрідне заломлення в архітектурі будівель північно – поліського типу дерев'яних будівельних храмів з дзвіницею над бабинцем, що можна пов'язати з готизмами у традиційному культовому будівництві Українського Полісся».

Композиційну основу досліджуваної нами споруди, складають два послідовно розташовані із заходу на схід зруби нави та апсиди відповідно, прямокутної видовженої та пластично гранчастої форми. Наявність вздовж периметру храму парних стовпів – опор «лисиць», для зміцнення стін будівлі, дозволяє підтверджувати давність зведення цього храму. Цікаво, що подібний до тонкощів, але менших розмірів храм збудований в іншому передмісті Зарічного – селі Іванчині. Але із –за простоти елементів зовнішнього та внутрішнього декору окремими дослідниками він вважається старішим за храм у Муравині. Де бачимо два симетричні об'єми на південь і північ від абсиди, а також ускладнені елементи зовнішнього та внутрішнього декору.

Поліські дерев'яні храми північно – поліського типу з дзвіницею на вхідному фасаді як особливий різновид традиційних культових будівель на території регіону існували порівняно недавно (XVIII – 1-ша половина XIX ст.), але створили вони компакту групу, до котрої можна віднести розглянуту вже нами Михайлівську церкву села Вичівка, а також зруйновані у роки безбожницької влади церкви у селах Неньковичі, Кухче та Привітівка.

У нинішній час будівля Різдво – Богородичної церкви села Муравин є найстарішою сакральною спорудою, і напевно найстарішою із усіх споруд регіону, докладні відомості про рік будівництва котрої збереглися в різних історичних та церковних документах. Попри церковно ідеологічну та конфесійну залежність, наявність цього храму та подібних до нього в інших селах Полісся свідчать про стильовий різновид, та архітектурну різноманітність поліських майстрів, котрі із побудовою перших подібних храмів удосконалювали довершеність цієї стилістики в спорудженні наступних. А компакту локалізацію подібних храмів, можна сміливо віднести до своєрідного комплексу церковних будівель, що можуть служити відображенням, або ж такою собі візитною карткою, унікальності храмового будівництва цього куточка Полісся.

П.Дубінець, священник, краєзнавець